

Een leven van gebed, stilte en afzondering. Dat is de weg die de monniken van la Grande Chartreuse hebben gekozen. Achttien uur per dag verblijven zij in hun kluizenaarshuisje, biddend, werkend, lezend, etend, slapend. De overige zes uur zitten ze in de kerk. De kartuizers koesteren hun leven in afzondering, in eenzaamheid. Slechts bij hoge uitzondering laten zij gasten toe in hun klooster. Zelfs familie moet buiten de muren blijven.

Journalist Joost Reijnders werd wel toegelaten en leefde het monnikenleven in het eeuwenoude klooster in de bergen boven Grenoble. Hij interviewde als eerste de kartuizers van la Grande Chartreuse.

Over de stilte, over hun geloof, hun twijfels, over het kartuizer-zijn. Hij ging, net als de monniken, om acht uur 's avonds naar bed, om enkele uren later weer op te staan voor de urenlange nachtelijke gebedsdienst in de kloosterkerk. Hij vierde de eucharistie met de monniken, stond tussen de kartuizers rond het altaar bij het ritueel van het brood en de wijn.

Zijn verslag over het leven van de kartuizers is niet alleen een verhaal van mensen die tot in het diepst van hun ziel gelovig zijn; het is ook een reis terug naar het katholieke Brabant van de jaren vijftig en zestig, toen de kerken nog vol zaten en een geestelijke in aanzien stond. Een reis naar het heden van ontkerkelijking, van zoeken naar zingeving en spiritualiteit.

Dan zijn de kartuizers een rustpunt in een wereld vol verwarring. Jac Theeuwes – dom Marcellin – de generaal-overste van de kartuizers, verliet het Brabant van de jaren vijftig om eenzame monnik te worden, om zijn leven in stilte en eenzaamheid aan God te wijden in de bergen bij Grenoble. Hij vat zijn keuze samen in enkele verzen uit Klaagliederen van Jeremia. De profeet die treurt over het verwoeste Jeruzalem en die zijn lot in Gods handen legt.

Goed is het in stilte te wachten, te wachten op Hem, op bevrijding.

Laten we ons afzonderen en stil zijn, als God het wil.

Voorwoord

Soms is een onderwerp voor een journalist zo groot dat hij het niet in een enkel, zelfs niet in een serie artikelen kan vertellen. Dat overkwam mij met de kartuizers. Het verhaal van deze bijzondere monniken, die breken met alles wat hun lief is en die kiezen voor een leven in afzondering, alleen in aanbidding van God, is zo'n verhaal. Terwijl ik aan het schrijven was, werd het ook een reis door mijn eigen leven. De raakvlakken zijn groot, de monniken zijn burens, neven, ooms. Ik ken ze uit mijn jeugd. Er zijn er niet veel meer die dergelijke keuzes maken. Het aantal roepingen is te verwaarlozen, de abdijen en kloosters vergrijzen, katholieke parochies delen hun herder. De nog maar een halve eeuw geleden in Nederland zo machtige Roomse kerk is gemarginaliseerd. De kerken zijn leeggelopen en de meeste pastoors zijn bejaard. Waar je vroeger elke kerk kon binnenlopen voor een moment van bezinning of om een kaarsje op te steken, zijn nu de poorten van de meeste kerken gesloten. Veel kerken zijn in de jaren zeventig gesloopt. Tegenwoordig worden ze vaak omgebouwd tot dure appartementen of als muziekzaal of cultureel centrum ingericht. Ook het aantal kloosters neemt sterk af. Honderden waren er in Nederland, waaronder ook tientallen kartuizerkloosters. Daarvan zijn er wereldwijd nog maar 26 over. Het is een verdwijnend fenomeen, bijna een curiositeit, ware het niet dat de mannen en vrouwen die de kartuizerkloosters bevolken op indrukwekkende wijze met hun geloof bezig zijn.

Dankzij de welwillendheid van de generaal-overste van de kartuizerorde, dom Marcellin Theeuwes, die een oom van mij is, kon ik dit verhaal schrijven. Hij stond mij toe te verblijven in het moederhuis, het klooster van la Grande Chartreuse. Een zeldzaam voorrecht. Nog opmerkelijker was het dat hij me toestond enkele van zijn medebroeders te interviewen. Zwijgende monniken die een interview geven, dat was nog niet eerder vertoond.

Dit boek zou nooit tot stand zijn gekomen zonder de steun en de stimulans van mijn vrouw. Als ik al ergens in geloof, dan is het zeker in haar.

KLUIZENAARS

Het is de strengste en meest gesloten kloosterorde ter wereld, die van de kartuizers. Waar andere ordes pastoors, bisschoppen, missionarissen of pausen voortbrengen, leveren de kartuizers slechts stilte en gebed. De monniken leven in volstrekte afzondering binnen hun kloostergemeenschap, een ascetisch, hard en eenzaam leven. Kluzenaars die hun leven delen met andere kluzenaars. Achttien uur per dag verblijven ze in hun huisje, biddend, lezend, studerend, werkend en slapend. Ora et labora, zoals de Regel van Benedictus voorschrijft. En volgens de ijzeren regelmaat van de Regel van Benedictus zien ze elkaar driemaal per dag in de kloosterkerk: tijdens het nachtofficie – van even na middernacht tot half drie 's ochtends – tijdens de heilige mis om acht uur 's ochtends en voor de vespers om kwart over vier 's middags. Jaar in jaar uit. Een leven lang, zwijgend. Hun cellen zijn sober, tot voor kort hadden ze zelfs geen stromend water. Centrale verwarming is er niet, ze stoken hun huisje warm met een gietijzeren houtkacheltje. Er is geen radio of tv, geen krant. Muziekinstrumenten gebruiken ze niet. De enige muziek die in een kartuizerklooster te horen is komt uit de kerk: het kartuizer-Gregoriaans, al even sober als hun leven is ingedeeld. Hun kloosters liggen geïsoleerd, vaak op onherbergzame plekken waar het 's winters ijzig koud is. Kluzenaars die hun hele leven aan God hebben gewijd en dat tot de dag van hun dood volhouden. Zo doen de kartuizers het al negenhonderd jaar. Veranderingen zijn miniem, een kloosterling uit 2005 leeft nog vrijwel hetzelfde als de eerste volgelingen van Bruno van Keulen, de stichter van de orde.

Gasten zijn welkom, maar mogen het klooster niet in. Twee dagen per jaar mag familie op bezoek komen, maar die moet in het Sint-Marthahuis blijven, het gastenverblijf dat elk kartuizerklooster heeft. Ooit waren er meer dan 200 kartuizerkloosters in Europa. Het zijn er nog 26, vooral in Frankrijk en Italië, maar ook in de vs, Zuid-Amerika en zelfs in Zuid-Korea leven vandaag de dag kartuizers. Het moederhuis staat in de bergen van de Chartreuse, boven Grenoble in Frankrijk. Daar stichtte Bruno van Keulen in 1094 zijn eerste kluzenaarsge-

meenschap. Generaal-overste, de prior, is een Nederlander, Dom Marcellin Theeuwes. Hij is de vierde Nederlander die leiding geeft aan de orde. Zijn Nederlandse voorganger stierf in 1546.

■ MARIA

Dom Marcellin gaat me voor van het poortgebouw door de tuin naar de hoofdingang van het klooster. Keurig gesnoeide buxushagen in geometrische patronen onder een dun laagje sneeuw. In het massief van de Chartreuse valt de winter vroeg in. 'Een entree moet er netjes uitzien, toch?' zegt de man voor wie ik naar la Grande Chartreuse ben gereisd. Hij opent de zware deur die toegang geeft tot een wereld van stilte, contemplatie, gebed en bewust gekozen eenzaamheid.

Een unheimisch gevoel als ik voor het eerst in jaren weer door een klooster loop; de leegte, de echoënde voetstappen, het zonlicht dat schaduwen maakt in de lange gangen. De wetenschap dat er voor mij een uitzondering is gemaakt. In de kleine hal, waar de kloostergangen

elkaar kruisen, ligt het plafond eruit. Bouwvakkers zijn bezig met de renovatie van het klooster. Maar het gaat verder, de witgepleisterde kruisgang in. Halverwege ijzeren hekken met kunstig siersmeedwerk. Een van de ambachten waarmee de kartuizers in het verleden hun brood verdienden. Rechts een afbeelding van Saint Bruno, stichter van de orde, in glas in lood. Een vriendelijke, wijze man zo te zien, de armen gevouwen voor de borst. Kaalgeschoren op een klein kransje haar van oor tot oor na, zoals de kartuizers het eeuwenlang deden.

Dom Marcellin wijst naar links, waar de ingang is van de kloosterkerk. Daar brengen de monniken uren per dag door. In stilte, zingend, biddend. En vooral samen. Iets verderop ligt de keuken, groot genoeg om voor een heel regiment te koken. Zoveel kluzenaars zijn er al lang niet meer en in het verleden heeft de keuken inderdaad gediend voor een regiment. Na de Franse Revolutie, toen iedereen ineens ‘burger en kameraad’ was en priesters, die trouwe dienaren van de Franse koning, bij duizenden onder de guillotine stierven. Door deze gangen liepen toen de soldaten van de Revolutie, ze warmden zich er aan houtvuurtjes en jenden en treiterden de kartuizers die niet op de

vlucht geslagen waren. In die dagen bevolkten vrouwen de gangen, dames die het met de zeden doorgaans redelijk licht namen. Dat is nu ondenkbaar, vrouwen mogen het klooster niet in. Uiteindelijk is het allemaal wel weer goed gekomen voor de voorgangers van dom Marcellin. Hoewel, ook in het begin van de twintigste eeuw werden ze uit hun klooster gegooid, door een linkse Franse regering deze keer. Pas na veertig jaar ballingschap keerden de monniken terug. Maar nu rammelen in de keuken potten en pannen. Een broeder, oud, gebogen en met een sneeuwwitte baard, zorgt er voor de inwendige monnik. Er is geen muziek, de broeder fluit geen vrolijk wijsje. Hij werkt in stilte, werpt slechts een korte, ongeïnteresseerde blik naar de man die achter de Révérend Père aanloopt. Nieuwsgierigheid is niet een van de meest voorkomende eigenschappen in het klooster. Later zal ik hem bij de deur van mijn kamer weer ontmoeten als hij het eten brengt in de portoir, een houten kistje dat gebruikt wordt om het eten in een nis van de cellen van de kluizenaars te plaatsen. Hij overlegt met dom Marcellin over diens gast; hij klinkt wat bozig, kijkt me ook dan niet aan.

Aan het eind van de kruisgang zijn rechts de kluizenaarshuisjes van de leiding van de orde. Niet dat die leiding zo groot is; het meeste werk rust op de schouders van dom Marcellin en zijn pater econoom, een dertiger met moderne bril en energieke tred. Hun cellen zijn ver van de kruisgang met de overige kluizen gesitueerd. De rust van de eenzame monniken mag vooral niet worden verstoord door wereldse beslommingen.

Dom Marcellin loopt een ruime hal binnen aan het eind van de gang. Het is het voorvertrek van zijn kluis. Links, rechts enkele deuren en door een venster tegen de achterwand valt gefilterd zonlicht. Daar ook staat een bidstoel met daarboven een icoon van Maria, de moeder van Jezus. De prior knielt, buigt het hoofd en verzinkt in diep gebed, zijn gast wat onwennig en licht gegeneerd achterlatend. Een diep intiem moment dat dom Marcellin zonder schroom met me deelt. Voor Maria hebben de kartuizers een diep respect en een grote liefde. Maria, zal dom Marcellin me later vertellen, is niet alleen de moeder van Jezus, maar ook en vooral het symbool en het wezen van de kerk. 'Maria is de kerk', zegt dom Marcellin.

REIZEN

De bus brengt de reiziger naar Saint Pierre de Chartreuse. Een rit van anderhalf uur door het steeds hoger wordende bergmassief. Door slaperige dorpjes waar stevige, gedrongen vrouwen in het zwart en kids op mountainbikes het beeld bepalen. De rust van Frankrijk ten voeten uit. Maar het is ook de Dauphiné, het land van die eigenwijze bergbewoners die zelf wel bepalen hoe zij hun leven indelen. Die eenmaal onderworpen door de Noord-Franse koningen als troostprijs de titel van de kroonprins mochten leveren, Le Dauphin. Een wieleronde hebben ze ook gekregen, de Dauphiné Liberé. Een streek ook waar het geloof nog altijd een belangrijke rol speelt. Katholiek zijn ze er, niet fanatiek, maar toch. Misschien wel een beetje katholieker dan de rest van Frankrijk. Op veel kerkjes prijkt het kartuizersymbool: de wereldbol met daarop het stenen kruis. 'Stat Crux dum volvitur orbis': de wereld draait door, maar de kerk is standvastig, heet het. De kerk als een vaste en blijvende waarde. Juist daarvoor ben ik hier in het hart van Frankrijk. Voor de kartuizers. Om hun devotie en toewijding te doorgronden en om te proberen te begrijpen wat de betekenis voor de wereld is van een groep in eenzaamheid en stilte biddende monniken. Die met een waas van geheimzinnigheid omklede kloosterorde. De kluizenaars, mannen en vrouwen, die zich van de wereld afzonderen en zich volledig aan hun geloof wijden. Wat zijn dat voor mensen? Hebben ze twijfels, zijn het zeloten, steile katholieken, hard als het massief van de Chartreuse, onverzettelijk als de Alpen in de verte? Onverdraagzaam? Egoïsten die zich verbergen in hun geloof en zich niets aantrekken van de rest van de wereld?

Gek genoeg maken de kartuizers deel uit van mijn leven. In de verte, dat wel. Maar via de priesterboord weer heel dichtbij. Mijn grootvader van moederskant kwam uit een pieplein Brabants gezin. Drie kinderen slechts. Eén werd non in Uganda, de tweede missionaris in Uganda en mijn opa kreeg twaalf kinderen om het gemis aan nageslacht in de familie goed te maken. Mijn roots zijn stevig verankerd in de rooms-katholieke traditie. Heerom doopte mij en mijn broers.

Maakte ook de zwart-witkiekjes met kartelrand die nog in mijn fotoalbum zitten. Thuis heb ik de handtas die mijn moeder in 1936 kreeg van heerroom. Hij kocht die in Egypte, onderweg van de missie naar huis, voor de oudste dochter van zijn broer. Erin vond ik een klein metalen kokertje met daarin een madonna met kind, gekocht tijdens een vooroorlogse bedevaart in Kevelaer. Ik draag het al jaren mee als talisman. Terwijl ik helemaal niet zo'n gelovig mens ben. Denk ik.

Heerroom herinner ik me als een pijprokende oude man in het missiehuis in Oosterbeek. In een klein kamertje vol boeken in een bejaardenhuis tussen het groen. Na dertig jaar in Uganda terug in Nederland. Verdiept in zijn geloof en, heel opmerkelijk, zijn wichelroede, gemaakt van walvisbaleinen. Hij spoorde er waterbronnen mee op in Uganda. Maar hij voelde er ook aardstralen mee, zelfs op tien kilometer hoogte in een vliegtuig. Ik vond tijdens een bezoek aan zijn Engelse missieorde, de Mill Hill Fathers, zijn correspondentie uit de jaren vijftig met de VARA over dat bizarre fenomeen. Het is nooit wat geworden met die aardstralen, al had de halve familie koperen potten met hengsels staan op plaatsen waar aardstralen elkaar volgens heerroom kruisten. Koper schermde de aardstralen af, was zijn stellige overtuiging. Want met het kruis is niks mis, zolang het maar geen kruis van aardstralen is. Daar slaap je slecht, word je ziek en ook vogels gaan nooit op een kruispunt van parallellen en meridianen zitten. En muren die op een kruispunt zijn gebouwd, blijven altijd vochtig. Waarmee de link met de waterbronnen maar weer is gelegd. Volgens heerroom tenminste.

Mijn tante nonneke – zo noemden we haar in Brabant – kwam elke vijf jaar naar Nederland. Een kleine, wat gebogen vrouw in een nonnenhabijt met een knalrode door de zon gebarsten huid. Zwijgzaam. Ze logeerde in het bejaardenhuis waar mijn opa woonde. Mijn moeder deed de was voor haar als ze op bezoek was. Dat leverde een anekdote op die door de jaren heen in de familiegeschiedenis is opgenomen: 'Ma, van wie zijn die judobroeken aan de waslijn?' vroeg ik toen ik tussen de middag van school thuiskwam om te eten. Ik had inmiddels met judo de oranje band met groene slip, dus als ik een judobroek zag, herkende ik die wel. Mijn moeder had ze expres tussen de lakens

opgehangen, zodat ze niet zo in het oog sprongen, die enorme onderbroeken van tante nonneke. Ze zei niet veel, die zus van mijn opa. Dat mooie jonge meisje op de vervagende foto's, dat voor een leven in dienst van en dienstbaarheid aan God koos. De oude vrouw reisde terug naar Uganda, was er moeder-overste van een klooster van haar Ierse franciscanerorde en is er te rusten gelegd in de aarde van Nagongera. Het Nagongera waar haar broer pastoor was. Haar medezusters herinneren zich haar als een hartelijke vrouw, dol op haar broer en dol op kaarten. Niet gek natuurlijk, Brabanders kaarten altijd en overal. Zuster Enda McTernan over mijn tante: 'Het was in 1962. Haar broer, father Willemen, was pastoor geweest in Nagongera, maar hij was al overleden toen ik daar aankwam. Jacky, zoals wij haar kenden, was heel erg gehecht aan haar broer en de nieuwe pastoor moest heel zorgvuldig zijn met het doorvoeren van veranderingen. Jacky had een heel goede verstandhouding met de lokale bevolking en stond altijd voor de inwoners open als ze met problemen bij haar kwamen. Ze was gek op tuinieren en kaarten, vaak speelden we rummy. Haar katholieke geloof was alles voor haar. Jacky heeft tot het einde haar gevoel voor humor behouden en genoot haar leven ten volle.' Haar medezuster Agnes Mary Lynch woonde enige tijd bij haar in Kenia en herinnert zich hoe ze zich vooral het lot van de wezen aantrok. De kinderen waren vaak ondervoed en mijn tante liet ze aansterken met groenten uit haar eigen tuin. Ik herinner me haar brieven, die doorspekt waren met Engelse woorden en zinsconstructies. Zuster Lynch vertelt hoe mijn tante eenmaal op leeftijd haar moedertaal begon te vergeten; ze moest de hulp inroepen van Nederlandse missionarissen om de brieven van thuis voor te lezen en te vertalen.

Mijn heerroom maakte grote indruk. Ik sprak met een priester die als jonge missionaris in de jaren veertig in zijn parochie in Uganda werkte. Hij celebreerde de mis in de Willibrorduskerk die heerom er bouwde. Mijn broer Will is naar de patroonheilige van het kerkje vernoemd. De Reus noemden ze father Willemen. Terwijl hij helemaal niet zo groot was. Ook wel Pater Straaljager. In 1912 kwam hij aan in Uganda, een van de eerste katholieke missionarissen in Centraal-Afrika. Een sterke jonge man, net priester gewijd. Een mooie man ook en indrukwekkend in zijn tropenpij. Hij stichtte er scholen, een

ziekenhuisje, een kerk. Een echte missionaris oude stijl, in Uganda om de arme negerziel te bevrijden van goddeloosheid. Zijn dagboeken uit die tijd bevatten mededelingen over het aantal dopelingen, de hoeveelheid biechten die hij had afgenomen. Meldingen van reizen die hij in zijn immense parochie ondernam, van panne met zijn auto of problemen met zijn motorfiets en zijn gezondheid. Maar zijn gedachten vertrouwde hij niet toe aan het papier. Twijfelde hij, had hij heimwee? Natuurlijk, in het dorp was hij gekend, stond hij in aanzien, zoals alle missionarissen. Koos Willemen. Hij preekte in de kerk als hij in Rijen was, zamelde geld in voor zijn missie. Ook dom Marcellin heeft hem gekend, ook voor hem was hij heeroom. Toch koos Marcelin, Jac, niet voor de missie maar voor het klooster. In het misboek van mijn moeder zat een bidprentje van een zwart Ugandees meisje, dat was vermoord om haar geloof. Wat het verhaal erachter was, is me nooit duidelijk geworden, maar het maakte wel indruk op me. Vermoord voor het geloof, net als de martelaren van Gorinchem. Daar kun je als katholiek jongetje wel wat mee. Ooit nam hij een jonge Afrikaan, die onder zijn hoede priester was geworden, met zich mee naar Nederland. Gitzwart was hij, vertelde mijn moeder. Het moet een opmerkelijke verschijning zijn geweest in dat Brabantse dorp.

Maar ondanks alle verhalen bleef heeroom een mysterie. Ik heb zijn graf nog bezocht in Oosterbeek. Hij ligt er begraven in een cirkel van medemissionarissen. Tussen de bomen, herfstbladeren op zijn steen. Een bijzondere man die mij doopte, bij wie ik op schoot zat als klein jongetje en wiens avontuurlijke leven mij inspireerde. Het geloof ging met mij aan de haal. Ik werd misdienaar, was trots op mijn rode pij met eindeloze rij knooppjes als ik de zondagsmis mocht dienen. Niet lachen als je op het altaar knielde en je broer in de bankjes gekke bekken trok. Blij dat ik met Pasen de mis mocht doen met de oude pastoor op het zijaltaar. Die was zo oud dat hij het maar één mis volhield, terwijl de rest van de kerk drie diensten moest uitzitten. Kon ik lekker de zon in in mijn korte broek. Ging keurig eens per maand te biechten met de rest van de klas en vond begrafenissen het spannendste om te doen, omdat je met een kaars op een grote standaard naast de pastoor mee mocht lopen naar het kerkhof en vooraan mocht staan bij het laatste ritueel. En omdat begrafenissen altijd om

elf uur 's morgens waren, terwijl de rest van de klas zat te zwoegen op 't kofschip of op staartdelingen.

Ik herinner me de verhalen van de kapelaan over Sint Franciscus en de lessen Latijn die je als kleine jongen kreeg. Pater noster qui es in caelis; Credo in unum Deum; Sed libera nos a malo. Op mijn rapport had ik altijd een mooi cijfer voor kerkbezoek. Dat stond nog op Brabantse rapporten in de jaren vijftig en de vroege jaren zestig.

Herinneringen die aanstormen terwijl ik naar la Grande Chartreuse reis. Als volwassen man inmiddels, (post)babyboomer, journalist en als zovelen van mijn geloof gevallen. De ratio telt, geloven is uit. Het is niet-tastbaar, een achterhaald bedenkfel. Kerken zitten alleen vol als het slecht gaat, als er oorlog of rampspoed dreigt. Geloven heeft alles te maken met zaken waarvoor we bang zijn. Als we er geen antwoord op weten, bedenken we er een God bij. De dood, daar kunnen we niet tegenop. Als er een ding zeker is in het leven, is het wel dat het eindig is. En dan komt een hemel goed uit. Alweer rationeel gezien onzin natuurlijk. Toch is het achter in mijn hoofd altijd blijven knagen. Waarom hechten honderden miljoenen toch zo aan dat geloof in God? Waarom kende ik geen twijfel toen ik nog een jongen was? Het geloof van mijn jeugd, wat stelde dat eigenlijk voor? Uiteindelijk begreep ik geen barst van wat er allemaal werd verteld, net als de meeste godsdienstleraren die ik al die jaren op katholieke scholen gehad heb, trouwens. En zoveel is er niet veranderd: de zeer christelijke dame die mijn kinderen christelijke vorming geeft op hun openbare basisschool presteerde het om mijn zoontje van toen negen toe te voegen dat hij 'dat niet mocht denken'. De kleine jongen had, meegesleept door zijn enthousiasme voor dinosaurussen, de juf haarfijn uitgelegd dat het verhaal van Adam en Eva dan wel een spannend verhaal was, maar dat het toch iets anders in elkaar zat, want eerst was er water en daarin leefden kleine visjes die het land opkropen en daar verder groeiden tot de dino's of apen en zo was de wereld ontstaan. Dus dat van die zeven dagen, daar geloofde hij niks van. Tja, ik had hem proberen uit te leggen hoe dat nou zat met het ontstaan van de dieren. Met de evolutie, het overleven van de sterkste in de natuur. Eigenlijk het beetje dat ik van de evolutieleer van Darwin wist. En dan is daar zo'n strenge mevrouw die vertelt dat God de hele zaak in een

paar dagen had geklaard. Nota bene de dieren in één dag had gemaakt. En Adam en Eva. En dat mijn zoontje niet mocht denken dat het anders was. Een dame die er niets van begrepen had. Van de allegorie van de Bijbel, de allegorie van het leven, de allegorie van het geloof.

Het mysterie van de dood is niets anders dan het mysterie van het leven. Wetenschappers doen hun best om de oorsprong van het leven te vinden en – je kunt erop wachten – zelf leven te creëren. Maar doorredenerend blijven altijd vragen open. Is het leven een resultaat van chaos of zit er een slimme designer achter? Of heeft God helemaal niks met het leven te maken, is God de ziel die in ieder mens huist, het gemoed, de inborst, de menselijkheid? Heeft iedereen zijn eigen God? Ik zit in een Franse autobus die over slingerwegen door een machtig landschap trekt, een omgeving om stil van te worden, een gekreukeld massief dat door het tegen elkaar schuren van tektonische platen richting hemel is gedrukt. Waar mensen alleen overleven dankzij hun vernuft en weerbarstigheid. Het werk van God?

Op weg naar mijn moeders neef Jac. We kenden hem wel, in de familie. Sjaak van ome Janus. Die wat geheimzinnige figuur die streng nog niet streng genoeg vond en monnik werd bij de kartuizers. Geen vicaris, zoals heerneef zus of zo, geen broeder zoals heerom Koos, broeder Dionysius, of pastoor of missionaris. Sjaak Theeuwes, die kluizenaar werd en maar eens per jaar bezoek mocht ontvangen, die woonde in een oud en koud klooster hoog in de bergen, in totale afzondering en daar zijn geloof beleed. In volstrekt zwijgen, dat wisten we wel.

Het klooster is gesloten voor buitenstaanders en dat blijft zo. Maar ik, als familielid, misschien zou ik erin mogen. De voorzichtige brief aan dom Marcellin, zoals hij in het klooster heet, waarin ik hem verzocht mee te werken aan een reportage voor de krant werd prompt en buitengewoon vriendelijk beantwoord. Ingesloten een pakket brochures en artikelen om me alvast vertrouwd te maken met het leven van de kartuizers. 'Het is belangrijk boven de folkloristische en marginale kant van ons leven uit te gaan om door te dringen tot de geloofsgrond en tot wat een dergelijke levenskeuze draagt en motiveert', schreef dom Marcellin. Hij nodigde me uit voor een bezoek. 'Stel me alle vragen die door uw hoofd gaan', schreef hij.